

A.12.6 MENSWAARDIGHEID

1. DIE OPDRAG VAN DIE ASM

1.1 By die eerste vergadering van die Algemene Sinode Moderamen 2011-2013 gehou op 31 Oktober tot 2 November 2011 word armoede en menswaardigheid as fokusareas van die ASM identifiseer. Elize Morkel, sameroeper van die taakspan vir menswaardigheid van die sinode van die Wes- en Suid-Kaapland word versoek om aan die ASM verslag te doen omtrent die vordering met 'n brondokument oor menswaardigheid waaraan reeds gewerk word.

1.2 Die notule van die eerste vergadering van die ASM oor hierdie opdrag lui as volg:

6. Die hele saak van armoede word hanteer binne die dampkring van besinning oor menswaardigheid. Die volgende is van belang:

6.1 Die Moderamen wag die verslag af van die Wes-Kaapse taakspan waarvan Elize Morkel die sameroeper is. Op grond hiervan word verder gedink oor 'n Projekspan: Menswaardigheid. Die gevoel van die Moderamen is dat hierdie saak 'n inter-sinodale werksaamheid is waar sinodes byeengebring word sonder dat dit 'n Algemene Sinodale werksaamheid raak. Elize Morkel sal die Dagbestuur/ Bestuurspan adviseer, ook tov 'n moontlike begroting.

6.2 Een van die eerste stappe wat met bg verband hou en sal aandag kry, is die daarstel van 'n gefundeerde Christelike antropologie.

6.3 Vennootskappe met universiteite/ akademici moet oorweeg word.

2. DIE PROSES WAT GEVOLG IS

2.1 DIE TAAKSPAN VIR MENSWAARDIGHEID VAN DIE SINODE VAN WES- EN SUID-KAAPLAND

2.1.1 Die opdrag

Op sy vergadering van 16&17 Februarie 2011 het die moderamen van die Wes-en Suid-Kaapse Sinode die volgende voorstel aanvaar:

1. Dat 'n sinodale taakspan vir christelike antropologie aangewys word wat onder meer sal fokus op:

1.1 die teologiese begeleiding van gelowiges ten aansien van rassevooroordele, menslike seksualiteit en die menswaardigheid van vroue;

1.2 prosesse in die kerk en samelewing wat 'n christelike antropologie sal bevorder en gelowiges sal help om onderskeidend te leef;

2. dat die moderatuur versoek word om sodanige taakspan saam te stel;

3. dat die algemene sinode versoek word om 'n soortgelyke taakspan saam te stel.

Die moderamen gee aan Elize Morkel (sameroeper) en Nelis Janse van Rensburg die opdrag om 'n taakspan saam te stel.

2.1.2 Die eerste vergadering van die taakspan

2.1.2.1 Die eerste vergadering van die taakspan vind op 22 Augustus 2011 op Stellenbosch plaas. Die volgende persone is teenwoordig: Elize Morkel, Nelis Janse van Rensburg, Nico Koopman, Gerrit Brand, Julie Claassens en Charlene van der Walt.

2.1.2.2 Hier word die motivering vir die samestelling van die taakspan kortliks verduidelik: Die kwessies soos ras, geslag en seksualiteit waaroor die NG Kerk al by geleentheid moes verskoning vra oor sy houding en optrede het 'n gebrekkige teologie oor menswaardigheid ontbloot. Die Sinode van die Wes-en Suid-Kaapland het 'n groot stap geneem om die Belydenis van Belhar te aanvaar. Hierdie belydenis bied 'n bepaalde teologiese beskouing oor menswaardigheid. Die werk wat die taakspan doen, moet voortbou op die sinode se aanvaarding van die Belydenis van Belhar. Die taakspan moet die kerk begelei op die pad van die herstel van die menswaardigheid van alle mense. Die taakspan besluit om die naam te verander na "**Taakspan vir Menswaardigheid**" en om meer verteenwoordigers uit die VGK Kaapland in te sluit in die taakspan.

2.1.2.3 Daar word besluit om 'n **brondokument** saam te stel wat as vertrekpunt gebruik sal word vir die werksaamhede van die taakspan. Die volgende kundiges word genader om bydraes te skryf oor die belangrikste terreine waar mense se menswaardigheid geskend word: Inleiding (dr Gerrit Brand), Geslag (prof Julie Claassens), Ras (prof Nico Koopman), Armoede (ds Pieter Grove), Seksualiteit (dr Charlene van der Walt), Gestremdheid (ds Mia Lindveldt) Geweld en Xenofobie (prof Llewellyn McMaster), Siekte (prof Anton van Niekerk) en Kulturele Diversiteit (dr Gerrit Brand).

2.1.2.4 Die volgende dien as raamwerk vir die skryf van die dokumente: bydraes word beperk tot 1000 woorde per dokument; die begronding van bydraes sal gekoppel word aan die *Belydenis van Belhar*; die bydraes sal primêr handel oor *menswaardigheid*; die bydraes sal fokus op kwessies wat in die kerk ter sprake is en poog om 'n gepaste bydrae te maak tot die gesprekke.

2.2 VOORLEGGING VAN DIE BRONDOKUMENT AAN DIE ALGEMENE SINODE MODERAMEN

2.2.1 By die vierde vergadering van die Algemene Sinode Moderamen 2011-2013 gehou op 30 tot 31 Januarie 2013 word die brondokument van die taakspan vir menswaardigheid van die Wes-en Suid-Kaapse sinode aan die vergadering voorgelê. Dit word as volg ontvang en die volgende besluite word geneem (uitreksel uit notule van Moderamenvergadering gehou op 30 tot 31 Januarie 2013):

4.4.1 Die Moderamen ontvang die gespreksdokument waaraan die Wes-Kaapse taakspan gewerk het met groot dank (Bylaag 6). Die Algemene Sekretaris sal 'n dankbrief aan die Taakspan stuur asook 'n brief van meeleving aan dr Gerrit Brand met sy siekte.

4.4.3 Die Moderamen versoek die Taakspan om 'n verslag vir die Algemene Sinode gereed te maak uit die dokument.

4.4.4 Die Moderamen versoek dat die dokument as artikels in Kruisgewys gepubliseer word. Elize Morkel sal die toestemming van die medewerkers kry.

2.3 PUBLIKASIE VAN DIE BRONDOKUMENT AS ARTIKELS IN KRUISGEWYS

2.3.1 In Maart 2013 verskyn die eerste uitgawe van Kruisgewys met die inleiding waar oor die teologiese begroning van menswaardigheid besin word asook die agt bydraes wat deel uitmaak van die brondokument van die taakspan van menswaardigheid.

2.3.2 Kort na die verskyning van Kruisgewys het die ASM met groot leedwese verneem van die afsterwe van dr Gerrit Brand wat 'n groot bydrae gemaak het tot die werksaamhede van die taakspan en skryf van die brondokument.

3. TEOLOGIESE BEGRONDING VAN MENSWAARDIGHEID

3.1 DIE INLEIDING TOT DIE BRONDOKUMENT: WAAROM MENSWAARDIGHEID? GERRIT BRAND, NELIS JANSE VAN RENSBURG EN ELIZE MORKEL

Ons glo dat God Homself geopenbaar het as die Een wat geregtigheid en ware vrede onder mense wil bring; dat Hy in 'n wêreld vol onreg en vyandskap op 'n besondere wyse die God van die noodlydende, die arme en die veronregte is en dat Hy sy kerk roep om Hom hierin na te volg; dat Hy aan verdruktes reg laat geskied en brood aan die hongeriges gee; dat Hy die gevangenes bevry en blindes laat sien; dat Hy dié wat bedruk is, ondersteun, die vreemdelinge beskerm en weeskinders en weduwees help en die pad vir die goddelose versper; dat dit vir Hóm reine en onbesmette godsdiens is om die wese en die weduwees in hulle verdrukking te besoek; dat Hy sy volk wil leer om goed te doen en die reg te soek; (Deut 32:4, Luk 2:14, Joh 14: 27, Ef 2:14, Jes 1:16-17, Jak 1:27, Jak 5:1-6, Luk 1:46-55, Luk 6:20-26, Luk 7:22, Luk 16:19-31)

... dat die kerk daarom mense in enige vorm van lyding en nood moet bystaan, wat onder andere ook inhou dat die kerk sal getuig en stry teen enige vorm van ongeregtigheid sodat die reg aanrol soos watergolwe, en geregtigheid soos 'n standhoudende stroom;
(Ps 146, Luk 4:16-19, Rom 6:13-18, Amos 5)

Belydenis van Belhar

3.1.1 Waarom is Christene so ernstig oor menswaardigheid?

Hoekom is die kerk ernstig oor menswaardigheid? Is "menswaardigheid" nie alte antroposentries oftewel mensgerig, terwyl gelowiges juis teosentries, dit wil sê Godgerig, moet dink nie? ~~Waarom~~ ^{Waarom} is menskyklik sekulêre begrip, wat nie eens in die Bybel voorkom nie, so vooropstel? En draai die Bybel nie op talle plekke 'n begrip soos "eer", wat met die idee van menswaardigheid verband hou, op sy kop nie? Sê Jesus nie dat, in die koninkryk van God, die eerstes laaste sal wees nie? Waarsku Hy nie teen hoogmoed en selfverheerliking nie? Is Hy nie die een wat hom neerbuig om ander se voete te was nie? Haal Paulus nie vroeg -Christelike lied aan wat oor Jesus se selfontlediging getuig nie? Moet Christene nie eerder in hul onwaardigheid as in hul waardigheid roem nie?

Dis waar dat die woord "menswaardigheid", van die Latynse *dignitas*, nie in die Bybel gebruik word nie. Opsigself kan dit nie as beswaar teen die gebruik daarvan deur hedendaagse Christene geld nie, want dan sou woorde soos "drie-enig", "erfsonde" of "heil", wat ewe min in die Bybel voorkom, ook verwerp moet word. Tog sou'n mens kan vra of die begrip "menswaardigheid" nie in spanning verkeer met sentrale Bybelse aksente nie. Immers, in die antieke wêreld het menswaardigheid met 'n persoon se posisie en status in die sameleving verband gehou: belangrike mense het meer waardigheid as andere gehad; dit is met mag, trots en aansien verbind. In daardie kultuur sou geen waardigheid aan die Gekruisigde of sy volgelingen toegeken kon word nie.

In die wêreld van vandag word die woord “menswaardigheid” buitendien so universeel gebruik dat dit in elk geval nie spesifiek Christelike betekenis het nie. Selfs mense wat nie in God glo nie of nie vanuit Christelike oortuigings vertrek in hulle denke nie, gebruik die term. Daarvan getuig byvoorbeeld die Verenigde Nasies se millennium-doelwitte waarin “die bevordering van menswaardigheid” in die sentrum staan.

Hierteenoor moet daarop gewys word dat die sentraliteit van die begrip “menswaardigheid” in die moderne wêreld slegs deur die invloed van die Christelike geloof deur die eeue verklaar kan word – iets waarop baie historici en sosiaalwetenskaplikes, ook nie-Christene, wys. Dit beteken dat die Christelike geloof die samelewing beïnvloed het en steeds kan beïnvloed. Moet die kerk juis op hierdie punt aan die gesprek onttrek en haar eie erfenis en maatskaplike bydrae afsweer? Dit kan sy tog nie doen nie!

Net so belangrik is dat die oorspronklik Hellenistiese betekenis van menswaardigheid juis deur die vroeë kerk krities getransformeer is. Die kerkvaders het doelbewus ’n nuwe betekenis aan menswaardigheid gegee waarin die egte menslikheid van Christus die toon aangee. Dit was nog altyd die kenmerkende van die Joodse en Christelike tradisie dat woorde wat buite die geloofsgemeenskap ontstaan het, oorgeneem en omvorm is. Selfs die Hebreeuse en Griekse name vir God wat in die Bybel gebruik word, het buite Israel en die kerk ontstaan. Die eerste Christene het Jesus Christus Here, Seun van God en Redder genoem in konteks waar hierdie begrippe dikwels na die mag en glorie van keisers verwys het. Daarmee het hulle nie bedoel dat Jesus soos daardie keisers was nie – allermens! – maar juis dat hy die waardes van daardie samelewing op hul kop draai. Inderdaad, wat die wêreld skande noem, word in die lig van Christus eervol. Mag word in terme van Christus se swakheid en lyding verstaan. Christus bewerk dus ’n omkering van waardes en gee so uitdrukking aan God se gesindheid teenoor mense.

Hy bevestig dat God met die mens identifiseer en God vir mense wil wees, self mens geword het en steeds is, en lewe in volheid vir die mens wil realiseer. As ons daarom sê ons het God lief, maar minag ons naaste, dan lieg ons. Wie die waardigheid van medemens ernstig neem, beskerm en bevorder, dien en eer daarmee vir God. Die spanning wat dikwels geskep word tussen die sogenaamde antroposentriese en teosentriese verstaan van die Evangelie is dus vals. Wie God dien en na waarde ag, dien sy naaste en verstaan die waarde van sy naaste in en deur Christus.

3.1.2 Waarin setel mense se waarde?

Hoe verstaan ons dan mense se waardigheid in terme van dit wat Christus gedoen het? God ag mense so waardevol dat Hy sy Seun na hulle stuur. Sy Seun lê sy lewe af vir mense. Hy tree in ’n verhouding met mense van alle stande, afkomst, generasies, oortuigings. Hy was sy dissipels se voete. Hy raak die verworpenes en gebrokenes aan. Hy bevry die besetenes. Hy herstel die waarde van vroue en kinders in die samelewing. Hy bevestig dat God hoë agting het vir alle mense. Hy gee daarom sy lewe prys vir alle mense. God se toekenning van waarde is sonder voorwaarde. Dit geskied nie op grond van mense se geloof, of ras, of afkoms, of gedrag of vermoë om te presteer nie. Dit geskied slegs op grond van God se verbintenis en sy trou aan mense. Hierdie verhouding waarin God met die mens tree, maak die mens tot sy beeld. As God hierdie verhouding sou opsê, sou die mens ophou om beeld van God te wees.

Vanuit ’n Christelike perspektief gesien, ontleen mense dus nie hulle waarde aan die grondwet van die land waarin hulle woon nie. Mense beskik ook nie noodwendig oor inherente kwaliteite of vermoë wat hulle waarde verseker nie. Mense ontleen ook nie ten eerste hulle waarde aan die agting en aandag wat hulle van ander mense ontvang nie. Mense se dignitas is aan hulle toegeken deur God, ongeag enige vermoë of oortuiging, inherente kwaliteite of erkenning wat hulle mag geniet of nie mag geniet nie. Die posisie of gesindheid van God teenoor mense word deur Jesus op ’n radikale wyse gedemonstreer. Die waarde wat Hy aan mense heg, is so hoog dat Hy sy lewe vir hulle aflê.

3.1.3 Is menswaardigheid dan nie ook ’n opdrag nie?

Die werklikheid dat God aan alle mense waarde toeken, vereis dat ons ook dink oor die wyse waarop mense met hierdie waarde leef. “Die heerlikheid van God is voluit lewende mens,” het ’n vroeë kerkvader gesê. Die mens is bedoel om in God se heerlikheid te deel, om soos die verheerlikte Christus mens te wees, “die lewe, en dit in volheid” te ontvang. Dit beteken dat lewe in volheid as ideaal ~~doel~~ maatstaf word vir hoe mense behandel moet word. Die lewe in volheid beteken onder meer dat daar vir ’n persoon ruimte gegun en gebied word om uitdrukking te gee aan sy/haar moontlikhede as mens. Dit is ’n werklikheid dat mense nie almal eenders toegerus is vir die lewe nie. Sommige mense se lewe word deur fisiese en/of ekonomiese en/of politieke werklikhede beïnvloed wat die lewe ingewikkeld en dikwels vol pynlike uitdagings maak. Die “lewe in volheid” is daarop afgestem om aan elke mens die ruimte te bied om God te verheerlik, al is dit ook

passief en onbedoeld, ten spyte en te midde van watter beperkinge daar ookal in sy of haar lewe mag wees. 'n Lewe in volheid vereis ook dat daar gestrewe word om beperkinge te oorkom en God sodoende te verheerlik. 'n Lewe in volheid vereis ook dat elke persoon onvoorwaardelik die respek van medemensse geniet vanweë die waarde wat God aan sy/haar lewe toegeken het. Daarom is kerke altyd gemoeid met die verligting van armoede, die vertroosting en bemoediging van diegene wat ly, die versorging van mense met een of ander gestremdheid, diens aan mense wat bejaard is, die skep van gemeenskap tussen mense, die beweging oor grense van skeiding soos rassegrense, die beskerming en ontwikkeling van mense se lewensruimtes en protes teen alle vorme van minagting van menslike lewe.

3.1.4 Magsverhoudinge en menswaardigheid

Dit is dikwels die aard van die verhoudinge waarin mense hulle bevind wat meer as enigiets anders hulle selfwaarde of die waarde wat ander aan hulle toeken, erodeer. Magsverhoudinge word geskoei op gesamentlike oortuigings (konvensies) in gemeenskappe wat dikwels oor dekades en selfs eeue gevorm is. Die magsverhouding tussen die geslagte soos uitgedruk binne patriargale gemeenskappe is die mees voor die handliggende voorbeeld. Patriargie verwys na die sosiale organisasie van die gesin en die gemeenskap rondom die beginsel van die hoofskap en heerskappy van die vader. Die posisie van die man as die hoof van sy vrou, en daarom die een met gesag oor sy vrou, word sedert die vroegste Bybelse tye aanvaar en word selfs in die Ou Testamentiese wetgewing verskans. Patriargie word 'n totale denksisteem wat omvattende invloed uitoefen oor wat in die samelewing gebeur. Alles word vanuit hierdie oortuiging beoordeel. Die skepping van man en vrou soos vertolk in die Genesis 1 en 2 verhale, word dan verstaan as die instelling van 'n rangorde tussen man en vrou omdat die man eerste gemaak is en die vrou uit die rib van die man gemaak is.

Dit is soms moeilik om te bepaal of die skrywers van die Ou Testament self outentiek beslag gee aan die patriargie in die samelewing en of hulle slegs uitdrukking gee aan die heersende oortuigings van daardie tyd. Nietemin is dit duidelik dat hierdie oortuigings in die Joodse gemeenskap oorgedra is na vroeë Christelike geloofsgemeenskappe. Petrus, bv, wat opgegroeï het in die patriargale Joodse gemeenskap, laat blyk dat hy meen dat die Christenvrou steeds ondergeskik aan haar man behoort te wees. Paulus toon beter begrip vir die nuwe orde wat deur Jesus tot stand gebring is waarin daar geen hiërargie tussen die mense van God se koninkryk is nie. Christus is die hoof van alles en almal. Voor Hom is alle mense gelyk. Paulus lê bv besondere klem op die wederkerigheid van verantwoordelikhede tussen man en vrou. Tog is daar selfs by Paulus oorblyfsels te bespeur van die patriargale kultuur waarbinne hy opgevoed is. Ongelukkig word die Bybel vandag steeds gebruik om patriargie te regverdig. Die idee van die hoofskap van mans en ondergeskiktheid van die vroue vind op talle maniere neerslag in mense se denke, gebruike en taal. Patriargie is 'n goeie voorbeeld van 'n bepaalde begrip van mag of gesag wat oor eeue gevorm is in die samelewing, deur 'n bepaalde soort uitleg van die Skrif in stand gehou is en waarvoor daar steeds sterk aanhang in die Christelike kerk bestaan. Patriargie het ook ernstige implikasies vir die menswaardigheid van homoseksuele persone, want hulle pas net eenvoudig nie die sosiale orde wat deur patriargie as "normaal" beskou word nie. Daar is ook ander soortgelyke magposisies wat in stand gehou word op grond van gesamentlike sosiale oortuigings. Die effek daarvan is egter byna altyd dat hierdie magsverstaan lei tot die misbruik daarvan met ernstige gevolge vir mense se menswaardigheid. Magsmisbruik vind dikwels onbedoeld plaas. Dit het egter nie minder negatiewe implikasies vir die waardigheid van diegene wat as gevolg daarvan as minderes geag is nie.

3.1.5 Jesus keer magsverhoudinge om

Jesus se bediening het radikale gevolge vir die wyse waaop ons dink oor mense en oor magsverhoudinge. Trouens, sy omkeer van die magsverhoudinge van sy tyd vorm deel van die kern van die Evangelie. Hy het bv geleer dat man en vrou, wanneer hulle in die huwelik tree, 'n nuwe familie-eenheid moet vorm en op hulle eie moet gaan woon. Dit verteenwoordig 'n radikale breuk met die Joodse patriargale gebruik dat die vrou die besit van haar man se familie word wanneer sy in die huwelik tree. So ook verteenwoordig Jesus se aandag aan en openbare gesprekke met vroue 'n radikale breuk met die patriargie van sy tyd. Sy ongekende passie vir die randfigure van die samelewing, kinders, vroue, vreemdelinge, ens kan nie as onbelangrike inligting afgemaak word nie. Dit is egter veral sy deelnemende betrokkenheid, sy beliggaming van sy sorg en sy oorsteek van grense na mense wat deur magtiges uitgesluit is, wat die sleutel word tot die Evangelie se oproep tot die erkenning van alle mense as beeld van God. Hierin moet Christus nagevolg word. Hy teoretiseer nie net oor randfigure nie. Hy vat aan die onreines (reinheid as die resultaat van magsmisbruik van Skrifgeleerdes), Hy gaan aan huis by die verworpenes, Hy voer teologiese gesprekke met vroue, Hy laat die kinders op sy skoot sit in die geselskap van grootmense. Hy deurbreek die onderskeidings van "ons" en "hulle" en skep 'n nuwe gemeenskap van mense wat mekaar as gelykbegenedigdes ag. Selfs in die storie wat Jesus vertel om te illustreer hoe God se naasteliefde lyk, gebruik hy die Samaritaan, die "ander"

van sy konteks, as die een wat naasteliefde doen. Die navolging van Christus in sy beskouing van mense is gevolglik vir die kerk 'n saak van gehoorsaamheid.

3.1.6 'n Wêreld waarin daar na menswaardigheid vir almal gestreef word

Die Christelike tradisie se gewysigde begrip van menswaardigheid het wyd in die wêreld inslag gevind. Mense vanuit verskillende agtergronde, oortuigings, politieke en ekonomiese stelsels aanvaar vandag met entoesiasme die konsep van menswaardigheid, dikwels sonder erkenning aan die oorspronklike christelike denke wat daaragter lê.

Christene vat egter met gemak die hande van diegene wat saam streef na 'n bedeling waarin die waarde van alle mense gehandhaaf word. Daarom kan Christene net "Amen!" roep wanneer die Verenigde Nasies se millennium-doelwitte ideale stel soos die uitwissing van armoede, basiese onderwys vir almal, verlaging van die kindersterfte-syfer, verbeterde gesondheid vir moeders, stryd teen ernstige siektes, versekering van omgewing-volhoubaarheid, en wêreldwye ontwikkelingsamewerking. Die kerk kan nie anders as om hiertoe by te dra nie, en ook in die kerk se eie lewe moet dit gestalte vind, moet lewe in volheid – egte menswaardigheid – sigbaar en tasbaar word.

Christene ondersteun en neem ook deel aan die pogings van die wetenskap om mense se lewensruimte te vergroot en hulle lewenskwaliteit te verbeter. Die mediese wetenskap lewer byvoorbeeld 'n uitgebreide diens aan diegene met gesondheidsprobleme of wat fisiologiese toestande ondervind wat hulle lewensmoontlikhede beperk. Christene leef in afwagting van die ontwikkeling van verdere mediese kennis en vaardighede wat dit vir meer en meer mense moontlik sal maak om die lewe in volheid te leef. Geen steen moet daarom onaangeraak gelaat word om mense se pyn te verlig, hulle wonde te genees, die impak van gestremdheid te neutraliseer, en fisiologiese en sistemiese oorsake van lyding en inperkinge uit die weg te ruim nie.

Hoewel amper almal vandag die belang van menswaardigheid erken, is die inhoud daarvan dikwels vaag, selfs byna leeg. Ook die basis, die grondslag, van menswaardigheid het in 'n groot mate vergete geraak. Die waarde van mense word erken, maar dit word soms subtiel, maar meestal blatant geskoei op mense se funksionele bydrae tot die samelewing. Die funksies en prestasie van mense waaraan in 'n gegewe konteks die meeste waarde geheg word, bepaal wie die meeste status het. In kompeterende samelewings word baie waarde geheg aan vaardighede, kennis, sosiale aansien en rykdom. Diegene met minder mag word dikwels bewustelik en/of onbewustelik onderdruk, misbruik of beperk in die uitdrukking van hul volle menswees deur die toekenning van bepaalde "rolle" of morele reëls of selfs wetgewing wat hulle inspraak, vryheid en ontwikkeling op verskillende maniere inperk. Hierdie misbruik en onderdrukking word dikwels in so 'n mate geïnstitusionaliseer dat mense dit as vanselfsprekend aanvaar en onderskryf sonder om dit enigszins te bevraagteken.

Die taal wat ons praat, reflekteer ook dikwels die magshierargie wat heers binne ons samelewing. Ontmagtiges word alte dikwels deur taalgebruik uitgesluit uit die sfeer van die "normale" of "aanvaarbare" soos bepaal deur algemeen aanvaarde norme. Die taal wat mense gebruik, dui dikwels aan dat hulle meestal onbedoeld en onbewustelik ingekoop is in 'n openbare oortuiging waarin die waarde van alle mense nie as gelyk geag word nie. Die vraag is hoe die Christelike godsdiens en ons verstaan van die Bybel ons help om aan hierdie sosiaal-gedetermineerde meerderwaardighede te ontsnap en nuwe taal te gebruik wat berus op die oortuiging dat God aan alle mense mag toeken.

God het die mens na sy beeld gemaak het en wil aan haar/hom die lewe in volheid skenk. Daarom moet ons nou opnuut as gelowiges met mekaar praat oor God se mense en *"getuig en stry teen enige vorm van ongeregtigheid sodat die reg aanrol soos watergolwe, en geregtigheid soos 'n standhoudende stroom"*.

4. DIE PAD VORENTOE

4.1 Tydens besprekings in die ASM ten opsigte van die voortgesette werk van die taakspan vir menswaardigheid het Nelis Janse van Rensburg rapporteer dat 'n taakspan bestaande uit VGK en NG Kerkleiers gesprekke gevoer het oor die moontlikheid van 'n Seisoen van Menswaardigheid soortgelyk aan die Seisoen van Luister wat in die NG Kerk gevolg is. Daar is besluit op 'n moontlike Seisoen van Menswaardigheid waar die waardes *Respek, Luister, Omarming en Onselfsugtigheid* sentraal sal staan. Die Seisoen van Menswaardigheid sal dus prosesse en materiaal ontwikkel waarvoor die brondokument as verwysingsbron kan dien. Taakspanlede sou ook kon help werk aan die ontwikkeling van materiaal wat vir gebruik in die Seisoen se werksaamhede aangepas word.

4.2 Die verslag oor die Seisoen vir Menswaardigheid is aangeheg as **Menswaardigheid 1** by hierdie verslag.

5. OPDRAG VAN DIE MODERAMEN TOV GESLAGSGERECHTIGHEID

5.1 Die ASM het op sy vergadering van 16 Julie 2013 besluit om 'n taakspan aan te wys met die opdrag om te fokus op die inwin van inligting oor geslagsgerechtigheid in die Suider-Afrikaanse konteks en die ASM te bedien met 'n verslag en advies. Dr Elize Morkel tree op as sameroeper. Hierdie inligting kan dien as basis vir toekomstige aksies soos oa die Seisoen vir Menswaardigheid.

5.2 Die aard van die inligting wat relevant is, is oa:

*1 Oorsig oor die **aard en omvang van** probleme wat verband hou met **geslagsongerechtigheid binne die Suid-Afrikaanse samelewing**, bv voorkoms van seksuele geweld, gesinsgeweld, MIV en gender, ekonomiese bemagtiging en gender, vroue in leierskap, ras en gender, mensehandel (human trafficking), ens.

*2 Situasie tov **geslagsgelykheid en -gerechtigheid binne die NG Kerk**, bv hoe lyk vroue se posisie in die verskillende ampte, die leierskap ens.

*3 Oorsig van **resente navorsing en studies oor gender vanuit 'n teologiese perspektief** (akademie – ook wyer as ons teologiese fakultete, NG Kerk).

*4 Oorsig oor **literatuur** wat beskikbaar is.

*5 Hoe word die **saak van gender gereflekteer binne die publikasies van die NG Kerk?**

*6 Oorsig oor aksies/bewegings binne die **ekumeniese wêreld** tov gender-gerechtigheid – projekte, organisasies, publikasies, studies, ens.

*7 Watter tipe **gender-opleiding** word in die volgende kontekste van die NG Kerk aangebied: voorgraadse teologiese opleiding, na-graadse programme, VBO-kursusse, kongresse, kerkvergaderings, gemeentes, ens.

*8 Wat gebeur op **sinodale vlak by streeksinodes** – hoe word hieroor gedink?

*9 Oorsig oor die **NG Kerk se verkillende bediening aan vroue en aan mans**, en wat is die doelstellings en teologiese vertrekpunte wat geld?

*10 Oorsig oor die **pastoraat** aan mans en vroue en egpare asook hoe huweliksverryking binne die NG Kerk geslagsgerechtigheid refekteer en ondersteun.

*11 Oorsig oor hoe geslagsgerechtigheid binne **rituele** soos bv huweliksbevestiging en doopplegtighede uitdrukking vind.

Hierdie lys kan tydens die ondersoek uitgebrei word.

5. AANBEVELINGS: MENSWAARDIGHEID

5.1 Die Algemene Sinode keur die optrede van die ASM ten opsigte van die vestiging van 'n kultuur van menswaardigheid goed.

5.2 Die Algemene Sinode onderneem, en versoek ook die kerkverband daartoe, om in alle werksaamhede, aksies en strukture te getuig van die Godegewe waarde van alle mense en gerechtigheid vir almal na te jaag.

5.3 Die Algemene Sinode dra dit aan die Moderamen op om die voortsetting van die werk in hierdie verband moontlik te maak en in die kerkverband te implementeer.

Dr Elize Morkel (sameroeper)